

SINIRLARDA (1965) **ADALET AĞAOĞLU** (1929 – 2020)

Genel Bakış

Ağaoğlu'nun 1965 yılında kaleme almış olduğu *Sınırlarda* adlı tiyatro oyunu yalnızca bir defa sahneye koyulmuştur. Sahnelendikten yıllar sonra 1969 yılında *Çatıdaki Çatlak* adlı tiyatro oyunuyla birlikte Bilgi Yayınevi tarafından kitap halinde yayımlanmıştır. Çeşitli sebeplerden dolayı sahnelenememiş olan tiyatro eseri 1993 yılında Mitos-Boyut Yayınları tarafından *Toplu Oyunlar I*, 1996 yılında Yapı Kredi Yayınları tarafından *Toplu Oyunlar III* adlı seçkilerde yayımlanmıştır. Son olarak İş Bankası Yayınları 2009 yılında *Toplu Oyunlar I* adlı seçkide eseri yeniden yayımlamıştır. Toplamda iki bölümden oluşan tiyatro oyununun ilk bölümü; I. Sınır ve II. Sınır adlı başlıklarla bölümlendirilmiştir. Eserin ikinci bölümünde III. Sınır başlıklı bir tabloya yer verilir. Yapı Kredi Yayınları'nın 2005 yılında yayımlamış olduğu *Toplu Oyunlar III* başlıklı seçkide *Sınırlarda* adlı eserin "Kişiler" bölümünde yer verilmiş notta şu ifadeler kullanılmıştır: "III. Sınırın küçük bir bölümünün yazılmasında, Mac Laren'in 1940'larda yaptığı bir "court metrage"ın, 1967 yazında bir yabancı dergide çıkmış olan kısa özetinden esinlendim" (Ağaoğlu 2005, 118). Tamamen sembolik bir anlatımın ve olay örgüsünün hakim olduğu eser için Emre Yolcu tarafından hazırlanılmış yüksek lisans tezinde şu ifadelerle yer verilmiştir: "Sınırlarda ise yazar uzamı belirsiz kılmış, kişilerini de bu belirsizliğin içinde bir arama eyleminin özneleri olarak tasarlamıştır. Uzamların belirsizliği ve arananlar ise hep simgesel bir boyut olarak seyirciye/okuyucuya aktarılmıştır" (Yolcu 2017, 186). "Sınırlarda adlı oyunda ise zaman tamamen farklı boyutta ele alınır. Zaman, metin düzleminde olayların akışına ve oyun kişilerin söyleşmelerine gizlenmiş durumdadır. Ancak bu söyleşmelerin çözümlenmesiyle bazı sonuçlara varılabilir. Buradaki zaman da insanoğlunun eylemleriyle birlikte bütünleşmiş evrensel bir zaman olarak karşımıza çıkar: bir savaş zamanı gibi, belirsiz bir bayram sabahı gibi..." (Yolcu 2017, 188).

Özet

Tamamen simgesel bir olay örgüsü ve diyalogların hakim olduğu oyunda bir bayram sabahıdır. Çocuk, üstünde çeşitli desenler ve resimler olan tebrik kartları satarken Baloncu rengarenk balonlar satmaktadır. Çocuk, şeker pembesi renginde bir balon karşılığında Baloncu'ya üzerinde kış çiçeği resmi olan bir tebrik kartı vermeyi teklif eder. Yapılan değiş tokuş sonucunda iki taraf da mutlu olur. Ardından Genç Kız Çocuk'tan üzerinde kış-aşk-barış gibi farklı isimleri olan çiçeğin resminin olduğu bir tebrik kartı ister. Fakat bahsi geçen tebrik kartını Çocuk Baloncu'ya vermiştir. Genç Kız Çocuk'a; kış çiçeğinin filizlenmesiyle bir gün dünyaya barış ve refah geleceğini söyler. Çocuk Genç Kız'a istediği tebrik kartını bulabileceğini söyler. Fakat bayram çocuğu kılığında girmiş yetişkinlerden oluşan bir bando takımı ikilinin arasına girer ve ikili birbirlerini kaybederler. Daha sonra Genç Adam Baloncu'dan şeker pembesi renginde bir balon ister. Fakat Baloncu, Genç Adam'ın istediği balonu Çocuk'a vermiştir. Genç Adam Baloncu'ya, sevdiği birisinin dünyayı şeker pembesi renginde bir balona koymak istediğini ve bu sayede dünyaya mutluluk ve barışın geleceğine inandığını söyler. Baloncu Genç Adam'a istediği balonu bulabileceğini söyler. Fakat Bir Ses, yoklaması yapılmış olan kişilerin kıtalarına katılmaları gerektiğini duyurur. Asker kılığında olan Genç Adam Baloncu'yu bekleyemeden oradan ayrılmak zorunda kalır. Daha sonra Kadın'la Erkek'in sınıra yakın bir motelde konakladıkları ve tedirgin bir halde birbirlerini bekledikleri görülür. Sivil polisler motelin resepsiyonunda görev yapan Çocuk'a işletmede kimlerin kaldığını sorar ve kayıtları görmek isterler. Çocuk sivil polislere sınırı geçen yolculardan ve onların moteli bir durak olarak kullandıklarından bahseder. Yaptığı kağıt uçakları sınırın diğer tarafına atan Çocuk sivil polislere, sınırı geçen uçaklarını neden geri alamadığını ve sınırların neden var olduklarını sorar. Çocuk sivil polislere, dünyanın barış çiçekleri atacak kağıt uçaklar yapan çocuklara ihtiyacı olduğunu söyleyen ağabeyden bahseder. Çocuk'tan şüphelenen sivil polisler, tekrar geri dönmek üzere sınırı geçmeye çalışan yolcuları durdurmak için motelden ayrılırlar. Aynı mekanda birbirlerini bir türlü bulamayan Kadın'la Erkek'e Çocuk yardım etmeye çalışır. Fakat Kadın'la Erkek motelin içinde birbirlerini bulamazlar. Sınırı geçmek için gerekli olan evraklar Kadın'da olmasına rağmen Erkek sınırı geçmeye karar verir ve yola koyulur. Bu sırada sivil polisler motele geri gelir ve

Çocuk'u alıp götürürler. Resepsiyonun bir köşesinde oturan Kadın, umutsuz bir halde Erkek'i beklemeye devam eder. Daha sonra Kadın'la Erkek'in sınırın diğer tarafına geçtikleri ve çorak bir arazide farklı çadırlarda birbirlerinin farkında olmadan barış çiçeğini yeşertmeye çalıştıkları görülür. Kadın'la Erkek barış çiçeğini filizlendirmek için çukur kazarlar, liften gölgelik yaparlar ve Çocuk'la Adam'dan su beklerler. Fakat etraftaki inekler gölgelik olarak kullanılan lifleri yer ve suyu içerler. En sonunda birbirlerinin farkına varan Kadın'la Erkek inekleri durdururlar ve çiçeği yeşertmeyi başarırlar. Çiçeğin açmasıyla birlikte bölgede yaşanan bütün sorunlar sonra erer. Fakat bir süre sonra Kadın'la Erkek çiçeği sahiplenirler ve onu mülk edinmeye çalışırlar. Diplomatlar ineklerin arazide beslenmelerini kabul eden tarafı destekleyeceklerini söylerler. Fakat ne Kadın ne de Erkek onların teklifini kabul etmez. İkili arasında çıkan kavga sonucunda çiçek ezilir ve çiçeği mülk edinmek isteyen Kadın'la Erkek birer ineğe dönüşürler. Bunun üzerine Adam'la Çocuk çiçeğe sahip çıkarlar. Adam Çocuk'a; çiçeğin açmasıyla birlikte başlayacak olan masalsı refah dönemini anlatır.

Kişiler

Kadın Genç Kız ve Kadın isimleriyle oyunda karşımıza çıkan karaktere yazar tarafından evrensel bir nitelik kazandırılmak istenir. Oyunda rol oynayan bazı karakterlerden ve uzamın sahip olduğu niteliklerden anlaşılacağı üzere Kadın'ın yaşadığı bölge otoriter bir sistemle yönetilmektedir. İçinde yaşadığı baskıcı düzenden kurtulmanın yollarını arayan Kadın, halk arasında bir efsane gibi bahsedilen barış çiçeğini aramaktadır. Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi'ne göre Kadın oyunda özne işlevine sahiptir. Oyundaki sorunsal kahraman toplumu refaha çıkaracak olan nesnenin arayışı içindedir. Fakat III. Sınır adlı tabloda Kadın'ın arayışının boş bir çaba olduğu anlaşılır.

Erkek Genç Adam ve Erkek isimleriyle oyunda seyircinin/okurun karşısına çıkan karaktere yazar tarafından evrensel bir nitelik verilmek istenmiştir. Baskıcı bir düzenin içinde yaşayan Erkek I. Sınır adlı tabloda asker kıyafetleriyle görülür ve şeker pembesi renginde bir balon aramaktadır. Sevdiği bir kişinin söylemi üzerine şeker pembesi renginde bir balon arayan karakter, dünyayı onun içine koyarak bütün sorunlardan kurtulabileceğine inanmaktadır. Erkek, işlevsel olarak Kadın'la aynı konumdadır. Sorunsal bir kahraman olarak toplumun yaşadığı sorunlara çözüm aramaktadır. Umudunu şeker pembesi balona ve barış çiçeğine bağlayan karakter eserin sonunda istediğini elde eder. Fakat istediğini elde etmesinin ardından yaşadığı acıları unutan ve daha fazlasını isteyen karakter yabancılaşır.

Adam Baloncu, Alıççı ve Sucu isimleriyle oyunda seyircinin/okurun karşısına çıkan karakter evrensel bazı nitelikler taşımaktadır. Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi'ne göre Adam oyunda yardımcı işlevine sahiptir ve nesneye ulaşmaya çalışan öznelere yardım etmeye çalışır. I. Sınır adlı tabloda şeker pembesi renginde balon satan karakterin öznelere ihtiyaçlarını gidermeye çalıştığı görülür. II. Sınır'da turuncu rengi olan alıç ve III. Sınır'da su sattığı görülür. Oyunun sonunda Çocuk'a barış çiçeği efsanesini anlatır ve özgür, eşitlikçi, dayanışmacı ve adil bir düzenin kurulabileceği ümidini geleceğe taşır.

Çocuk Tebrik kartı satıcısı, motel resepsiyon görevlisi ve sucu olarak seyircinin/okurun karşısına çıkan karakter evrensel bazı nitelikler taşımaktadır. Adam gibi Çocuk da Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi'ne göre yardımcı işlevine sahiptir ve nesneye ulaşmaya çalışan öznelere destek olur. I. Sınır adlı tabloda tebrik kartı satan Çocuk kış çiçeği resimli bir tebrik kartına sahiptir. II. Sınır adlı tabloda öznelere birbirlerini bulmalarına ve onların amaçlarına ulaşmalarına yardımcı olur. III. Sınır'da ise su ve lif satıcısı olarak çiçeğin açmasında önemli bir rol oynar. Oyunun başkahramanlarına sorduğu sorularla eserde okura/seyirciye verilmek istenen iletilerin ulaştırılmasına katkı sağlar. İşlevsel olarak başkahramanlar için önemli bir güdümlenici ve yardımcı konumundadır.

6 Kişi Bando takımı - Dans edenler, I., II., III., IV., V. ve VI. Sivil P.ler, I., II., ve III. İnekler, I., II., ve II. Diplomatlar, Bir Ses olarak seyircinin/okurun karşısına çıkan karakterler devlet düzeninin başat organlarını ve kurumlarını temsil ederler. Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi'ne göre engelleyici işlevine sahiptirler ve öznelere nesneye ulaşmalarına engel olmaya çalışırlar. Var olan baskıcı ve yozlaşmış düzenin koruyucusu ve mimarı olarak görev alırlar. Düzeni değiştirmeye çalışan aykırı sesleri çeşitli yöntemlerle baskı altına alırlar, engellerler ve yanlış tarafa yönlendirmeye çalışırlar. Yazarın eserinde "6 Kişi" adını verdiği karakterler birbirinden farklı görevler yapıyor olsalar da her biri aynı amacı gütmektedirler. Sivil polisler mevcut düzenin koruyucuları, inekler sermayedarlar, diplomatlar halkı kandıran, mevcut düzenin devam etmesini sağlayan ve ineklerin çıkarları doğrultusunda eylemde bulunan eyleyenlerdir.

Öykü

Çocuk'la Baloncu'nun Arasındaki Takas Balonlarla süslenmiş olan sahnenin çeşitli yerlerinde "Bayramınız Kutlu Olsun" yazmaktadır. Bir köşede on iki yaşlarında olan bir çocuk tebrik kartları satarken bir baloncu çubuğa takılı olan balonlarıyla sahneye girer. Çocuk; kedi, manzara, çiçek, çocuk desenli ve hazır yazılı kartlar satmaktadır. Baloncu'ysa birbirinden farklı renkleri olan balonlar satmaktadır. Çocuk Baloncu'dan şeker pembesi renginde olan bir balon almak ister. Baloncu'ysa Çocuk'tan çiçek desenli bir tebrik kartı almak ister. Çocuk'un Baloncu'ya verdiği tebrik kartının üzerinde; aşk, barış ve kış adları verilen bir çiçeğin resmi bulunmaktadır. Çocuk, yakın geçmişte bir ağabeyin kendisinden barış dalı desenli bir kart istediğini söyler. Fakat barış çiçeğiyle barış dalı aynı şeyler değildirler. Çocuk Baloncu'dan şeker pembesi renginde bir balon, Baloncu da Çocuk'tan kış çiçeği desenli bir tebrik kartı alır.

Genç Kadın'ın Çocuk'tan Barış Çiçeği Desenli Tebrik Kartı İstemesi Ardından barış çiçeği desenli bir tebrik kartı arayan Genç Kadın Çocuk'a pembe balonunu çok beğendiğini söyler. İkili arasında barış ve kış çiçeğinin aynı şeyler olup olmadığı konusunda bir konuşma geçer. Bahsi geçen çiçeğe üç farklı isim verilmektedir. Çocuk Genç Kadın'a pembe balonunu vermek ister fakat Genç Kadın barış çiçeği desenli bir tebrik kartı almak konusunda ısrar eder. Ancak Çocuk, bahsi geçen kartı Baloncu'ya sattığını söyler. İkili kartla balon üzerine konuşurlar. Genç Kadın Çocuk'un bayramını kutlar ve istediği kartı bulabileceği konusunda umudunu kaybeder. Çocuk Genç Kadın'a pembe balonu vermeyi teklif eder. Kısa bir süre sonra Baloncu, ikilinin önünden seslenerek geçer. Çocuk genç Kadın'a, istediği kartı bulabileceğini söyleyerek onun yanından ayrılır.

Genç Adam'ın Şeker Pembesi Balonu ve Genç Kadın'ın Barış Çiçeğini Bulamaması Sahnenin kararmasıyla birlikte bir marş sesi duyulur. Bir Ses; yoklamaları yapılanların kıtalarına katılmaları gerektiğini duyurur. Ardından Baloncu'nun balon satmakta olduğu ve Genç Adam'ın balonları görmek istediği görülür. Baloncu Genç Adam'a balonlarını gösterir ve ona hangi balonu satın alabileceği konusunda bazı önerilerde bulunur. Genç Adam Baloncu'ya, şeker pembesi renginde bir balon aradığını söyler. Baloncu Genç Adam'a, istenilen balonu kısa bir süre önce sattığını söyler. Bunun üzerine Genç Adam Baloncu'ya, inik balonlarına bakmasını önerir. Genç Adam Baloncu'nun gösterdiği balonlarla ilgilenmez ve şeker pembesi renginde olan bir balon alma konusunda kararlıdır. Geçmişte tanışmış olduğu bir kişinin bütün dünyayı pembe bir balona koymak istediğini söyler. İstenilen balonu bulamayan Baloncu, kış çiçekleri kartını Genç Adam'a vermek ister ve onun bayramını tebrik eder. İkili arasında kartın üzerindeki çiçeklerin gerçekten barış-kış çiçekleri olup olmadığı tartışılır. Genç Adam Baloncu'ya; barış çiçeklerinin hiç açmadıklarını fakat daima açmaya hazır olduklarını söyler. Genç Adam Baloncu'ya kartı iyi bir yerde saklamasını önerir. Gitmek için hareketlenen Genç Adam'a Baloncu, istediği balonu bulabileceğini söylerken önlerinden bayram çocuğu kılığına girmiş büyüklerden oluşan bir bando takımı geçer. Bando takımı trampet ve borular çalarak ilerler. Kargaşadan dolayı birbirlerinden uzaklaşan ve sestən dolayı birbirlerini duyamayan ikili birbirlerini kaybederler. Ardından Genç Kadın Baloncu'yla karşılaşır. Genç Kadın Çocuk'u ararken Baloncu asker kılığındaki Genç Adam'ı aramaktadır. İkisi de birbirlerini duymuyormuş gibi kendi aradıkları şeylerden (barış çiçekli kart ve şeker pembesi balon) bahsederler. Bir süre sonra aradıkları şeyin ne olduğunu unuturlar ve onlardan cins isimlerle bahsederler. Ardından ikili aradıkları şeyleri bulabilmek için buldukları yerden ayrılırlar.

Genç Adam'ın Çocuk'la Konuşması Bir Ses yeniden; yoklamaları yapılanların kıtalarına katılmaları gerektiğini duyurur. Genç Adam Çocuk'la karşılaşır. Genç Adam Çocuk'a üç milyar adet tebrik kartının olup olmadığını sorar. Genç Adam dünya üzerindeki her insana tebrik kartı göndermek ister ve bu fikir Çocuk'un da hoşuna gider. Fakat Çocuk genç Adam'a dilerse üç adet kart verebileceğini söyler. Verilen emir üzerine Genç Adam oradan ayrılmak için hareketlenir. Aslında gitmek isteyen kendisi olmadığını söyler. Çocuk Genç Adam'a lokantada şeker pembesi renginde balonların olup olmadığını sorar. Genç Adam ona olumsuz cevap verdikten sonra oradan ayrılır.

Kadın'la Erkek'in Motelde Birbirlerini Beklemeleri Sınıra yakın olan bir motelde ayrı odalarda konaklayan Kadın'la Erkek endişeli bir bekleyiş halindedirler. Erkek art arda sigara yakıp söndürürken Kadın odadaki telefonla danışmayı arar. Fakat danışmada herhangi bir görevli yoktur. Motel görevlisi olduğunu belli eden bir şapka takmış olan Çocuk tezgahın arkasına geçer. Önündeki kağıt yığınlarından uçak yapıp etrafa atmaya başlar. Şafak sökmek üzereyken şapkalılarının kurdelelerinde Sivil P. yazan üç adam motele giriş yapar. Üçü birden resepsiyona doğru yürürler. Polisler Çocuk'a ne iş yaptığını sorarlar. Ardından Çocuk sivil polisleri sınırı aşan uçaklarını ve uçurtmalarını anlatır.

Kağıttan yaptığı en iyi uçakların sınırı aştıklarını fakat onları geri alamadığını söyler. Motelde konaklayan müşterilerin çoğu sınırı geçmek için bir durak olarak moteli kullanmaktadırlar. Çocuk'tan şüphelenen sivil polisler motelde kalan kişilerin kayıtlarını görmek isterler. Odasından dışarıya çıkan Erkek sivil polisleri görmesi üzerine sessizce geri döner. Kayıt defterinde motelde kalan kişilerin isimleri yazmaktadır fakat müşterilerin nereden gelip nereye gittikleri kayıt edilmemektedir.

Sivil Polislerin Çocuk'u Sorgulamaları ve Ondan Şüphelenmeleri Çocuk'un müşterilerin kayıtlarını kontrol ettiği sırada Kadın resepsiyonu arar. Kadın Çocuk'a sabah vakitlerinde motele bir erkeğin gelip gelmediğini sorar. Çocuk Kadın'a kayıtları kontrol ettikten sonra kendisini bilgilendireceğini söyler. Sivil polisler Çocuk'a Kadın'ın neden aradığını ve ne istediğini sorarlar. Tedirginleşen Çocuk düzgün bir cümle kuramaz ve ağzından yalnızca "erkek" kelimesi çıkar. Sivil polisler durumu yanlış anlarlar ve cüretkar kadını ayıplarlar. İstediklerini bulamamış olan sivil polisler sınır yoluna bakmaya karar verirler ve ardından harekete geçerler. Bu sırada Çocuk, bir süre önce bir ağabeyin dünyaya barış çiçekleri atacak çocukların dünyaya gerekli olduğunu söylediğini dile getirir. Sivil polisler bahsi geçen kişinin kim olduğunu sorarlar. Fakat Çocuk ağabeyin kim olduğundan hatta onu kendisinin uydurup uydurmadığından emin değildir. Sivil polisler Çocuk'tan şüphelenirler fakat sınır yoluna bir an evvel varmak için aceleyle oradan ayrılırlar.

Kadın'ın Resepsiyona İnmesi Ardından Kadın resepsiyonu yeniden arar ve Çocuk'a sabaha karşı motele bir adamın gelip gelmediğini yeniden sorar. Nöbeti yeni devralmış olan Çocuk, kendisinden önceki çalışanın bunu bilebileceğini ve kayıtlarda hiçbir bilgi olmadığını söyler. Endişe içinde Erkek'i bekleyen Kadın, onun nerede olduğunu merak eder. Çocuk Kadın'a kağıttan uçaklarını göstermeyi önerir. Bir süre sonra Kadın odasından çıkıp resepsiyona inmeye karar verir. Hemen ardından Erkek resepsiyonu arar ve kendisini soran birinin olup olmadığını sorar. Çocuk Erkek'e kimsenin onu sormadığını söyler. Çocuk Erkek'e de kağıttan uçaklarını göstermek ister. Fakat sabırsız bir halde telefonu kapayan Erkek pencereden dışarıya bakar.

Kadın'ın Sınırın Ötesine Geçmek İstemesi Kadın Çocuk'un yanına gelir ve ikili arasında sınırın ötesiyle ilgili bir diyalog gerçekleşir. Çocuk Kadın'a sınırların neden var olduklarını, oraya giden uçaklarını neden alamadığını ve insanların neden oraya kaçmak istediklerini sorar. Kadın Çocuk'a aynı soruları kendisinin de sorduğunu ve bu soruları soran kişilerin başlarının derde girdiğini söyler. Rivayete göre barış çiçeği sınırın ötesindeki çorak arazide açacak ve dünyaya barış gelecektir. Sınırı geçmek isteyen kişiler barış çiçeğini bulmayı ve onu filizlendirmeyi hedeflemektedirler. Çocuk Kadın'a; üzerinde çiçeklerin, hayvanların ve manzara resimlerinin olduğu kartlardan satmayı çok istediğini fakat hiçbir zaman bunu yapamadığını söyler. Kadın Çocuk'a geçmişte satın aldığı bir tebrik kartını gösterir. Tebrik kartının üzerine barış çiçeği deseni işlenmiştir.

Çocuk'un Polisler Tarafından Götürülmesi ve Kadın'ın Odasına Geri Dönmesi Kadın kahve yapmak için gider. Çocuk Kadın'a iki fincan kahve yapmasını söyledikten sonra Erkek'i arar ve onu kahve içmek için aşağıya çağırır. Fakat Çocuk'a güvenmeyen ve tedirginlik içinde bekleyen Erkek onun teklifini kabul etmez. Bu sırada pazı bantlarında sivil polis yazan adamlar motele giriş yaparlar. Çocuk sivil polislere, barış çiçeğinden ve yakın gelecekte uçakların her yere barış çiçeği atacağını söyleyen bir adamdan bahseder. Sivil polisler Çocuk'a uçakları göstermeyi teklif ederler. Çocuk'u kandıran sivil polisler onu motelden alıp götürürler. İki fincan kahveyle gelen Kadın Çocuk'u etrafta göremeyince bir fincanı masanın üzerine bırakıp odasına çıkar.

Kadın'la Erkek'in Birbirlerini Bulamamaları ve Erkek'in Kadın Olmadan Sınıra Gitmesi Odasında daha fazla beklemeye dayanamayan Erkek resepsiyona iner ve orada Alıççı'yla karşılaşır. Parlak turuncu rengi olan alıçlar satan Alıççı Erkek'e onları gösterir. Erkek Alıççı'ya, dünyayı pembe bir balonun içine koymak isteyen kişiden ve barış çiçeğinden bahseder. Alıççı Erkek'e daha önce hiç balon satmadığını ancak oldukça parlak bir turuncu rengi olan alıçları olduğunu söyler. Erkek Alıççı'ya sınırı geçmesi gerektiğini ve barış çiçeğinin orada filizleneceğini söyler. Fakat Kadın'la Erkek bir türlü buluşamamışlardır. Daha fazla zaman kaybetmeyi göze alamayan Erkek Kadın'ı beklemeden sınırı geçmeye karar verir. Fakat sınırı geçmesi için gerekli olan bütün belgeler Kadın'dadır. Alıççı Erkek'e sınırı geçebileceği bir yol tarif eder. Erkek Alıççı'ya alıçlarının çok güzel olduklarını söyledikten sonra oradan ayrılır. Ardından Kadın eşyalarını toparlayıp resepsiyona iner. Resepsiyona inen Kadın bir köşeye oturur ve gözleri kapıda bekler.

Erkek'in Barış Çiçeğini Dikmeye Çalışması Kadın'la Erkek, çorak ve ağaçsız bir bozkırda birbirinden birkaç metre uzaklıkta olan farklı çadırlarda kalmaktadırlar. İkili III. Sınır'ın belirlenen

noktasına kadar birbirlerini fark etmezler. Çadırdan süzgeçli bir çiçek sulama kabı ve çapayla çıkan Erkek iki çadır arasındaki küçük bir toprak parçasını kazmaya başlar. Kazdığı toprağa yalnızca iki damla su dökülebilir. Kabı yeni doldurmuş olmasına rağmen su bitmiştir. Bu sırada Erkek'in önüne kağıttan bir uçak düşer. Erkek kağıdı bozup içine bakar fakat aradığı şeyi bulamaz. Su sattığını söyleyen Çocuk'a Erkek; kağıttan uçak yapmayı nerede öğrendiğini sorar. Çocuk, sınır boylarında susamış olan ağabeylerden öğrendiğini söyler. Erkek Çocuk'tan su ister fakat bakraçtaki bütün su etraftaki inekler tarafından içilmiştir. Erkek Çocuk'a suyla barış çiçeğini sulamayı amaçladığını söyler. Erkek inekleri kesip çiçeği onların kanıyla sulamak ister. Çocuk Erkek'e, geçmişte sevdiği biri için şeker pembesi renginde olan bir balon aramış adamı hatırlatır. Erkek Çocuk'a yalnızca hiç kimsenin veremediği barış çiçeğini aradığını söyler. Çocuk'un inekleri uzaklaştırdığı sırada kenevirde yapılmış bir gölgelikle Kadın çadırdan dışarıya çıkar. Çocuk Erkek'ten kağıttan uçak ya da tank yapmasını ister. Fakat Erkek kağıttan uçak veya tank yapmayı bilmediğini, bütün kağıtlarını barış çiçeği için kullandığını söyler. Ardından Erkek Çocuk'u su bulması için gönderir.

Kadın'ın Barış Çiçeğini Dikmeye Çalışması Çadırının önünde bitki lifleriyle gölgelik örmeye çalışan Kadın'ın bütün lifleri inekler tarafından yenilir. İnekler lifleri yetersiz bulup kendi aralarında söylenirler. Liflerinin yenildiğini gören Kadın inekleri kovar. Ardından kazdığı çukurun önüne gelen Kadın çukurun hatırladığından daha derin olduğunu fark eder ve birisinin ona yardım ettiğini düşünür. Kadın'ın yanında taşıdığı şeker pembesi balon sıcaktan patlar. Ardından Adam Kadın'ın karşısında belirir ve dağlardan soğuk su taşıdığını söyler. Kadın Adam'a; çiçek desenli kart satan çocuklardan, kağıt uçaklardan, pembe balondan ve kendisine aşk çiçeğinin umulmadık arazilerde filizlenebileceğini söylemiş olan Alıççı'dan bahseder. Kadın Adam'dan su ister. Fakat uçak seslerinin şiddetinden dolayı su testileri yolda kırılmaktadırlar. Çadırının önünde gölgelik yapmakla uğraşan Erkek'in lifleri inekler tarafından yenilir. Kadın Adam'a; bulunduğu arazide yalnız olmadığını ve çukurun dünden daha derin olduğunu söyler. Kadın, kendisini çiçeğin peşine düşüren kişilerin kim olduklarını sorgular.

Kadın'la Erkek'in Bir Araya Gelip Çiçeği Dikmeleri Gölgeliği çukurun üstüne diken Kadın çadırına geri döner. Bu sırada etrafındaki inekleri kovalayan Erkek çukurun önüne gelir ve gölgeliği görür. Birinin kendisine yardım ettiğini düşünen Erkek yarım kalan gölgeliği tamamlamak için onu alıp çadırına götürür. Ardından Kadın yeniden çukurun önüne gelir ve yaptığı gölgeliğin orada olmadığını görünce birileri tarafından engellendiğini düşünür. Elindeki uçurtmayla Kadın'ın yanına gelen Çocuk su getirmiştir. Çocuk Kadın'a uçurtmanın nereden geldiğini sorar. Kadın Çocuk'a uçurtmanın sınırın diğer tarafından gelmiş olabileceğini söyler. Çocuk uçurtmayı sahibine geri götürmek ister. Kadın Çocuk'a; uçurtmanın bir çocuk tarafından başka bir çocuğun onu bulması için bilerek bırakılmış olabileceğini söyler. Kadın'la Erkek birbirlerinin söyledikleri türkülerini duyarlar. Erkek çukura gelir ve gölgeliği diker. Ardından inekler gölgeliği yemeye çalışırlar fakat Kadın'la Erkek onları kovarlar ve istedikleri çiçeği dikmeyi başarırlar. Çiçeğin toprağa dikilmesiyle birlikte etraf uçurtmalar, balonlar ve kağıttan uçaklarla dolar. Herkes oldukça mutludur. Artık yapılması gereken şey çiçeği savaşımlardan, kandan, nefretten ve kötü gözlerden korumaktır. Çiçek, sevgi ve mutlulukla beslenmektedir. Fakat kısa bir süre sonra Kadın'la Erkek çiçeği ve onun dikili olduğu araziye sahiplenirler ve onları aralarında paylaşamazlar.

Kadın'la Erkek'in Barış Çiçeğini Paylaşamamaları ve İneğe Dönüşmeleri Kadın'la Erkek çiçeğin kendi arazilerinde bulunduğunu iddia ederler ve onu sahiplenirler. Yapma barış çiçeği satan Çocuk'un sesi duyulur. İkilinin isteği üzerine Çocuk, barış çiçeğinin hangi tarafta olduğunu ölçerek anlamaya çalışır. Yapılan hesaplamaya göre çiçek iki tarafı birbirinden ayıran sınırın üstünde bulunmaktadır. Çocuk ikiliye çiçeğe birlikte bakmalarını önerir. Fakat Kadın'la Erkek çiçeği yalnızca kendileri için isterler. İki taraf sırayla çiçeğin arasına koydukları duvarla onun kendilerine ait olduğunu iddia ederler. İki taraf arasında çıkan tartışmaya diplomatlar da katılırlar ve taraflardan ineklerin bu bölgede otlamalarına izin vermeleri istenir. Diplomatlar isteklerini kabul edecek olan tarafı destekleyeceklerdir. Fakat iki taraf da diplomatların isteğini kabul etmezler. Kadın'la Erkek çeşitli konularda birbirlerini suçlayıp itişirler. Çiçeğin ezilmesi üzerine kavga etmeye başlarlar ve kısa bir süre sonra ikili ineğe dönüşür. Çocuk'la Adam çiçeğe sahip çıkıp onu korumaya karar verirler. Çocuk'a barış çiçeğinin hikayesini anlatan Adam, refah bir düzenin kurulacağı umudunu geleceğe taşır.

Temalar

Güç “1960 – 1980 yılları arasındaki çalkantılı siyasi dönemde yazınsal hayatını sürdüren Adalet Ağaoğlu, kaleme aldığı tiyatrolarında siyasi erkleri, değişen toplum yapısını ve ülke gündemini dolaylı ya da doğrudan olarak eserlerine sık sık konu edinir. Bu doğrultuda 1969 yılında kaleme aldığı

Sınırlarda adlı oyununu tema olarak siyasi yozlaşma kavramı çerçevesinde oluşturur. Yazar, savaş ve sınırların sebepleri üzerinden, bu durumun insanlarda ne tür etkiler yaratabileceği ihtimalini okuyucuya aktarmaya çalışır. Eser boyunca barışçıl bir dünya özlemini dile getiren yazar bunu yapabilmek için geleneksel tiyatro kalıplarının dışına çıkar ve simgelerden faydalandığı soyut bir anlatım tarzı kullanır. Anlatmak istediklerini doğrudan seyirciye aktarmak yerine ele aldığı olayın olumsuz sonuçlarını simgeler aracılığıyla sahneye taşıyan yazar bunu yaparken bir çeşit siyasal eleştiride bulunur” (Yolcu 2017, 50-51). Oyunun başkahramanları olan Kadın’la Erkek’in kurgusal bir baskı ortamında yaşadıkları içine düşmüş oldukları durumdan açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Bunalımlı bir ruh haline sahip olan başkahramanlar içinde yaşadıkları bozuk düzenden ve onun unsurlarından kurtulabilmek için sınırları olmayan ve daha önce hiç gidilmemiş bir toprak parçasına gitmek isterler. Kimsenin yaşamadığı ve hiçbir sınırın olmadığı bir toprak parçasında barış-aşk çiçeğini filizlendirmek isteyen başkahramanlar ütopyik sosyalist düşünürler gibi küçük bir komün kurmayı hayal ederler ve komünün zaman içinde bütün dünyaya yayılacağını düşünürler.

Arayış “İnsanlığın medeniyet seviyesi bakımından geldiği noktada sınırlarla bölünmüş dünyası, insanlığın her bireyine kendi içinde de sınırlar çizmektedir. İnsan, bu yüzden mutluluğunu ve barış ortamını yitirmiş, bir kaos ortamında yaşamaktadır. İnsanlığı kurtuluşa erdirecek olan da oyunda söz konusu ettiğimiz imgelerle anlatılmaktadır. Burada ise karşımıza imgelerin ardına saklanan gerçekçilik boyutu çıkar. İmgeler ancak gerçekliğe yakınlığı ölçüsünde değer kazanabilmektedirler. Bir kaos döneminin insanları olarak bu oyun kişilerinin aradıkları nesnelere gördüğümüz imgesel anlamın aslında insanlığın yitirdiği evrensel değerler olması, oyuna geniş bir perspektif kazandırır” (Akarkan 2013, 116). Siyasal ve yönetsel olarak tam anlamıyla baskı ortamında yaşayan başkahramanlar, halk arasında bir efsane gibi anlatılan barış, aşık ve kış çiçeği adı verilen nesneyi aramaktadırlar. Zira başkahramanlar barış çiçeğinin dünyaya refah, mutluluk, özgürlük, eşitlik ve dayanışma getireceğine inanmaktadırlar. Aynı şekilde şeker pembesi balon ve kağıttan uçaklar da kurulacak olan yeni düzenin birer simgesidirler. Lucien Goldmann’ın “Sorunsal Kahraman” olarak tanımladığı kavram “Lukács’a göre, o dönemin Yunan insanı genelde yanıtlara sahiptir. Yunan dünyası uyum içindedir, birey ve evren arasında hiçbir çatışma yoktur. Kriz içindeki Batı toplumu döneminde, destanın yerini roman alır ve dünya ile “ben”, evren ile kahraman arasındaki ilişki artık yoktur. Kahraman, salt insancıl olanın üzerinde yer almak için kitleden kopar (Lukács, 1989: 65). Roman kahramanı, “birliktelik” içinde olan destan kahramanından farklı olarak tek başınadır. Ben ve ötekiler, kişi ve toplumsal evren arasında destanda var olan uyum romanda gözlemlenmez. Böylece, kişinin dünyayı algılayışı yaşadığı toplumun dünyayı algılayışıyla uyuşmadığında, toplum ve birey arasına iletişimsizlik girer ve bu durumda ortaya “sorunsal kahraman” çıkar” (Atalay ve Er 2013, 30). Sınırlarda adlı tiyatro oyunundaki başkahramanlar evrensel ya da bireysel sorunlara çözüm arayan kişilerdir. Fakat eserin sonunda karakterlerin bu arayışlarının boş bir çaba olduğunu ve kendi yarattıkları sorunlara çözüm bulmak isteseler de sonu gelmeyen bir kısır döngünün içinde oldukları anlaşılır. Mülkiyet edinme arzusunun yarattığı yabancılaşmış ve bunalımlı olan insanlar düzenin mevcut organları tarafından yanlış koşullandırılmış ve bilinçleri tamamen yozlaştırılmıştır. Oyunda rol oynayan inekler simgesel açıdan büyük sermaye sahiplerini temsil etmektedirler. İnekler dünyanın bütün kaynaklarını tüketiyor olmalarına rağmen asla doymazlar ve her zaman daha fazlasını isterler. Diplomatlar ineklerin haklarını korurlar ve onların çıkarlarını geliştirmek için çalışırlar. Toplumun ve insanlığın faydası için barış çiçeğini yeşertmiş olan başkahramanlar kısa süre sonra çiçeği mülk edinmek isterler ve bundan dolayı birer ineğe dönüşürler.

Yabancılaşma “Mülkiyet duygusu, sınırların oluşmasında ve derinleşmesinde en etkili duygulardan biri olarak insanların yaşamını, belli birlikteliklerden uzaklaştırmaktadır. Bu durumda yaşanan çatışmalar ise başka sorunlara kaynaklık etmektedir. Oyun boyunca farklı düzlemlerde ama tek bir ideal düşüncenin etrafında hareket eden Kadın ve Erkek, tam istediklerini elde edecekken üstelik bunun için uygun, çorak da olsa sınırsız ve engelsiz bir uzam bulmuşken insanlığın kendine çizdiği ilk sınır çizgisi yanılığını bir kez daha yaşarlar ve bu durumda da barışa giden yolda birer engelleyiciye dönüşürler” (Akarkan 2013, 108-109). İçinde yaşadıkları kaos ve baskı ortamından kurtulmaya çalışan sorunsal kahramanlar, hiçbir medeniyet belirtisinin olmadığı bir toprak parçasına giderek yeni bir başlangıç yapmak isterler. Çorak ve ağaçsız bir arazide büyük çabalarla barış çiçeğini yeşertmeyi başaran karakterler kısa bir süre sonra ortak bilinçlerini yitirirler ve hem kendilerine hem de sınıflarına yabancılaşırlar. Kadın’la Erkek arasında çıkan mülkiyet kavgasında diplomatlar, ineklerin arazide beslenmelerine rıza gösterecek olan tarafı destekleyeceklerini söylerler. Fakat iki taraf diplomatların teklifini kabul etmeseler de zaman içinde birer ineğe dönüşürler.

Kişi İncelemesi

Kadın (Açık/Kapalı) Genç Kız ve Kadın isimleriyle oyunda karşımıza çıkan karaktere yazar tarafından evrensel bir nitelik kazandırılmak istenir. Oyunda rol oynayan bazı karakterlerden ve uzamın sahip olduğu niteliklerden anlaşılacağı üzere Kadın'ın yaşadığı bölge otoriter bir sistemle yönetilmektedir. İçinde yaşadığı baskıcı düzenden kurtulmanın yollarını arayan Kadın, halk arasında bir efsane gibi bahsedilen barış çiçeğini aramaktadır. Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi'ne göre Kadın oyunda özne işlevine sahiptir. Oyundaki sorunsal kahraman toplumu refaha çıkaracak olan nesnenin arayışı içindedir. Fakat III. Sınır adlı tabloda Kadın'ın arayışının boş bir çaba olduğu anlaşılır. I. Sınır adlı tabloda Çocuk'la ve Baloncu'yla konuşan kadın karakterin eylemsel açıdan oldukça açık nitelikler gösterdiği görülür. Yaşadığı toplumun sorunlarından bunalmış ve ezilmiş olan Kadın, sınırın diğer tarafında bulunan hiçbir medeniyet belirtisi olmayan bölgeye giderek barış çiçeğini filizlendirmek ve yeni bir toplumsal düzen inşa etmek ister. Fakat Kadın, ne barış çiçeğini ne de onu birlikte yeterebileceği Erkek'i bulamaz. Kadın'la Erkek çeşitli sebeplerden dolayı sürekli olarak ayrı düşerler. II. Sınır adlı tabloda sınıra yakın bir motelde konaklayan Kadın'ın amaçlarına ulaşabilmek için eyleme geçtiği görülür. Fakat sivil polisler sınırı geçmeye çalışan kişileri her yerde aramaktadırlar. Bundan dolayı Kadın oldukça endişelidir ve Erkek'i tedirgin bir halde beklemektedir. Erkek'le Kadın aynı motelde farklı odalarda konaklarlar ve Çocuk'la Alıççı'nın yardımlarına rağmen yeniden kavuşmazlar. III. Sınır adlı tabloda Kadın, sınırın diğer tarafındaki hiçbir medeniyet belirtisi olmayan bölgeye geçmeyi başarmıştır. Bir araya gelmeyi başaran ve Çocuk'la Adam'dan çeşitli konularda yardım alan Kadın'la Erkek çiçeği dikmeyi başarırlar. Fakat kısa bir süre sonra Kadın'la Erkek çiçeğin mülkiyetini elde etmek konusunda tartışırlar. Oyunun sonunda ikilinin her şeyi yiyen ve tüketen ineklere dönüştükleri görülür. "Oyun sonunda türlü uğraşlar sonucu arzuladıkları barış çiçeklerini yetiştirebilen bu ikili, çatışan mülkiyet duygularının sonucunda çiçeğin kime ait olduğuna dair türlü gerginlikler yaşar. Bu durum eser boyunca arzulanan sınırsız dünya hayalinin yerle bir olmasına ve kendi elleriyle çizdikleri yeni sınırların doğmasına sebep olur. Giderek artan anlaşmazlıklar sonucu insanlıklarını kaybederek birer ineğe dönüşen Kadın ve Erkek adlı oyun kişileri, kendi hedefleri doğrultusunda ilerlemek yerine barış yolundaki engelleyici unsurlardan biri haline dönüşmüş olarak sahneden ayrılırlar" (Yolcu 2017, 65).

Sevecen Tebrik kartları satan Çocuk'tan barış çiçeği desenli bir kart almak isteyen Genç Kız, onun pembe balonunu çok beğendiğini söyler: "GENÇ KIZ: Balonun ne güzel. ÇOCUK: (Böbürlenerek) Biliyorum. GENÇ KIZ: Çocuk olsam isterdim bunu senden. ÇOCUK: Baloncu öyle demiyor. "Küçükler-büyükler, herkese balon!" diyor. GENÇ KIZ: Her neyse. Ben balon istemiyordum zaten. (Döner, balona bakar.) Sadece güzel bir balon olduğunu söylemek istemiştim. ÇOCUK: Güzel. Evet" (Ağaoğlu 2005, 122).

Meraklı Barış çiçeğiyle ilgili birçok hikaye dinlemiş olan Genç Kız onu her yerde aramaktadır. Genç Kız Çocuk'a barış çiçeğinden bahseder: "GENÇ KIZ: İsterdim... Hep aradım, bulamadım. Belki seni yanıltıyorum. Belki kış çiçekleri demem daha doğru. Çünkü bazı kimseler bunlara kış çiçeği diyor" (Ağaoğlu 2005, 122).

Üzgün İsteddiği tebrik kartını bulamayan Genç Kız çok üzülür: "GENÇ KIZ: Biri bir kez barış çiçeklerini sevdiğini söylemişti bana. "Çünkü bunlar aşk çiçekleridir," demişti. ÇOCUK: Öyleyse bunlar işinize yaramayacak? GENÇ KIZ: Yazık ki hayır. ÇOCUK: Yazık" (Ağaoğlu 2005, 123).

Karamsar Her yerde barış çiçeğini aramış olan Kadın, onu bir türlü bulamamış olmaktan yorulmuştur: "GENÇ KIZ: Yok. Artık arayabileceğim hiçbir yer kalmadı. (Gülümser.) Aldırma. Bulamamam daha iyi. ÇOCUK: Çok istemiyordunuz öyleyse? GENÇ KIZ: Çok istiyorum. Evet. Bulamadığıma üzgünüm. Ne var ki... Hiç aramak istemeseydim yani... Yani bulunması güç bir şey olmasaydı... Daha iyiydi" (Ağaoğlu 2005, 124).

Endişeli Sınırın diğer tarafına geçmek amacıyla motelde konaklayan Kadın, tedirgin bir halde Erkek'i beklemektedir. Zira sivil polisler her yerde sınırı geçmeye çalışan kişileri aramaktadırlar: "ÇOCUK: Alo? KADIN: Alo... Bana haber vereceğinizi söylemiştiniz... ÇOCUK: Özür dilerim efendim. Burası kalabalıktı da... Yani deftere bakıyorlardı da... KADIN: Neden dersiniz? ÇOCUK: Ne neden bayan? KADIN: Hiç... Hiç. Sadece..." (Ağaoğlu 2005, 139).

Bilge Kadın, kendisinin ve başkalarının mutluluğu için büyük fedakarlıklar yapmayı göze almıştır: "ÇOCUK: Niye diyorum, hep sınırlar vardır? KADIN: Kim bilir... Belki de, bunu soranlar

geçebilsin diyedir. ÇOCUK: Anlamıyorum ki. KADIN: Sana, birçok çocuklara anlatabilmeyi isterdik. İsterdik ki... (Birden) Söylesene çocuk; senin sorduğunu soran birini hiç görmedin mi?" (Ağaoğlu 2005, 142).

İlgili "KADIN: (Rahatlar.) Uçakların gerçekten güzel (Birini alır, bakar, gülümser.) Sadece barış çiçeği atacağı benzer bu. ÇOCUK: (Sevinir.) Gerçek mi? Gerçekten dünyaya barış çiçekleri atacak gibi bir uçak mı bu?" (Ağaoğlu 2005, 142).

İdealist "KADIN: (Kapıya bakar.) Bütün gece bekledim. Çoktan burda olması gerekti... (Bir an durur. Kendi kendine konuşur gibi) Ne istemiştik biz? (Başka bir kağıt uçak alır.) Dünyaya sadece barış çiçekleri atacak uçaklar! (Uçağı fırlatır.) Neden olmuyor? (Çocuğa döner. Öfkeli) Neden olmuyor çocuk?" (Ağaoğlu 2005, 143).

Benzeşen Erkek'le birlikte çiçeği dikmeyi başaran Kadın, bir süre sonra çiçeğin mülkiyeti üzerinde hak iddia eder ve her şeyi yiyen ve tüketen ineklerden biri haline gelir: "KADIN: Senin yerinde olmuş, benim yerimde olmuş; önemli değil. Ama ben bildiğim doğruyu söylemek için söylüyorum: Buraya ilk ben geldim. Çadırımı şuraya kurdum" (Ağaoğlu 2005, 167).

Çocuk (Sosyal/Açık) Tebrik kartı satıcısı, motel resepsiyon görevlisi ve suçu olarak seyircinin/okurun karşısına çıkan karakter evrensel bazı nitelikler taşımaktadır. Adam gibi Çocuk da Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi'ne göre yardımcı işlevine sahiptir ve nesneye ulaşmaya çalışan öznelere destek olur. I. Sınır adlı tabloda tebrik kartı satan Çocuk kış çiçeği resimli bir tebrik kartına sahiptir. II. Sınır adlı tabloda öznelerin birbirlerini bulmalarına ve onların amaçlarına ulaşmalarına yardımcı olur. III. Sınır'da ise su ve lif satıcısı olarak çiçeğin açmasında önemli bir rol oynar. Oyunun başkahramanlarına sorduğu sorularla eserde okura/seyirciye verilmek istenen iletilerin ulaştırılmasına katkı sağlar. İşlevsel olarak başkahramanlar için önemli bir güdümlenici ve yardımcı konumundadır. "Sınırlarda adlı oyunda Çocuk adlı oyun kişisi, kurgu boyunca farklı meslek tiplerleriyle sahneye gelmektedir. Birinci sınırdaki bir tebrik kartı satıcısı olarak sahneye gelirken daha sonra sırasıyla resepsiyon görevlisi ve su satıcısı gibi farklı meslek canlandırmalarıyla da seyirci karşısına çıkar" (Ağaoğlu 2005, 77). Kadın'la Erkek'in birbirlerini ve onları aradığı nesnelere bulmalarına yardımcı olan karakter ilk iki tabloda amacına ulaşamaz. Fakat III. Sınır adlı tabloda birbirlerini bulmayı başarmış olan Kadın'la Erkek'e barış çiçeğini yeşertmeleri konusunda yardımcı olur. Eserin sonunda Kadın'la Erkek'in birer ineğe dönüşmeleriyle birlikte Adam Çocuk'a barış çiçeğinin hikayesini anlatır. Çocuk, gelecekte kurulması hayal edilen düzen için çalışması konusunda yönlendirilir ve insanlık için umut olur.

Canlı Oyun boyunca Çocuk'un oldukça etkin bir rol oynadığı görülür: "ÇOCUK: (Haykırır.) Tebrik kartları! Tebrik, tebrik!.. (Baloncu önünden geçer. Çocuğun sesi düşer.) Eşinize-dostunuza... Ananıza-babanıza... Tebrik... Tebrik... rik... (Fısıldar.) Baloncu amca... Baloncu..." (Ağaoğlu 2005, 120).

Cömert Baloncu'nun yalnız bir kişi olduğunu fark eden Çocuk ona tebrik kartı hediye eder: "ÇOCUK: Ama bak nasıl hoşuna gidecek. Kimseye göndermesen bile hoşuna gidecek. Cebinde taşırsın... Kendi kendini kutlarsın. (Çocuk kartı vermek için öylesine isteklidir ki, Baloncu yavaş yavaş bu içtenliğinin etkisinde kalır. Elini uzatır. Ama karta dokunmaz.)" (Ağaoğlu 2005, 120).

Dostane Baloncu ve diğer karakterle dostane ve nazik bir üslupla konuşur: "ÇOCUK: (Elini indirmez. Hep umutla) Bana bir balon verir misin? Sana bu kartı verirdim. Bende birçok kart var... Sende de birçok balon..." (Ağaoğlu 2005, 120).

Üzgün Kadın'la Erkek'in aradıklarını bulmalarına yardımcı olamamış olan Çocuk içinde bulunduğu durumdan dolayı üzülür: "GENÇ ADAM: Gitmek isteyen ben değilim, biliyor musun? ÇOCUK: Anlıyorum. GENÇ ADAM: Yazık. Bütün kartlarını birilerine gönderebilirdik. ÇOCUK: Yazık. (Gülümser.) Belki başka bir yıl... GENÇ ADAM: Öyle... Belki başka bir yıl... (Yürür. Sonra durur, gülümser.) Tekrar kutlu olsun. (Yürür.)" (Ağaoğlu 2005, 132).

Sakin İçinde yaşadığı baskı ortamına rağmen Çocuk oldukça sakin bir kişilik yapısına sahiptir: "Motelin resepsiyonuna bir çocuk gelir. Başına, motel görevlisi olduğunu belirleyen bir şapka geçirir. Tezgahın arkasında durur. Bir yığın kağıttan bir yığın kağıt uçak yapmaya koyulur. Bu 2'nci oyun süresince hemen bütün uğraşı budur" (Ağaoğlu 2005, 133).

Sorgulayan Çocuk, sınırların neden var olduklarını ve sınırı aşan uçaklarını neden geri alamadığını sorgular: “ÇOCUK: (...) Geri alamıyorum. Orda kocaman bir alan var. Uçaklarım öyle güzel uçuyor ki... Ama bazen işte, sınırı aşiveriyorlar... Yani iyi uçan biri demek istiyorum, sınırı aşiveriyor... Ben aşamıyorum ki... Geçen yıl uçurtma yapardım. Uçurtmalarımdan biri gitti gitti, sınırın öte yanında kaldı. Vermediler. Çok üzüldüm...” (Ağaoğlu 2005, 135).

Heyecanlı Korku ve endişenin tam olarak ne olduğunu bilmeyen Çocuk, hayatını değiştirme düşüncesine kapılır ve bu durum onu heyecanlandırır: “KADIN: (Resepsiyonun önüne gelir.) Her yerde hep bir çocuk olur, ne tuhaf... Hep bir çocuk olur. Hiçbir şeyden ürkmeyen... Ya kart satan ya da kağıttan... ÇOCUK: (Hevesli) Ben renkli renkli tebrik kartları satmayı ne çok isterdim... Birine bir manzara verirsiniz, birine bir çiçek, birine güzel bir köpek... İsterdim ama, işim burda. Hiç o güzel tebrik kartlarından satmadım ben... Satsaydım, belki uçurtma yapmazdım... Kağıttan uçak da yapmazdım belki, değil mi?” (Ağaoğlu 2005, 141).

Düşünceli Başkalarına yardım etmek konusunda isteklidir: “ÇOCUK: Evet. Güzel... Yine de... Geri vermek isterdim onu. Çünkü çocuk... Yani uçurtmasını kaçırın çocuk, üzgündür değil mi? KADIN: Kim bilir. Belki de başka çocuklar oynasın diye kaçırmıştır. ÇOCUK: (Kıvançlı) Gerçek mi? (Durur.) O zaman çocuğu bulmamak olmaz. Uçurtmayı bulduğumu bilse sevinirdi, değil mi?” (Ağaoğlu 2005, 163).

6 Kişi (Kapalı/Sorumsuz) Bando takımı - Dans edenler, I., II., III., IV., V. ve VI. Sivil P.ler, I., II., ve III. İnekler, I., II., ve II. Diplomatlar, Bir Ses olarak seyircinin/okurun karşısına çıkan karakterler devlet düzeninin başat organlarını ve kurumlarını temsil ederler. Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi'ne göre engelleyici işlevine sahiptirler ve öznelerin nesneye ulaşmalarına engel olmaya çalışırlar. Var olan baskıcı ve yozlaşmış düzenin koruyucusu ve mimarı olarak görev alırlar. Düzeni değiştirmeye çalışan aykırı sesleri çeşitli yöntemlerle baskı altına alırlar, engellerler ve yanlış tarafa yönlendirmeye çalışırlar. Yazarın eserinde “6 Kişi” adını verdiği karakterler birbirinden farklı görevler yapıyor olsalar da her biri aynı amacı gütmektedirler. Sivil polisler mevcut düzenin koruyucuları, inekler sermayedarlar, diplomatlar halkı kandıran, mevcut düzenin devam etmesini sağlayan ve ineklerin çıkarları doğrultusunda eylemde bulunan eyleyenlerdir. “Sivil polislerin toplum huzurunu sağlamadaki amacı, kendilerini gizleyerek suçluları yakalamak, takip etmek olarak belirlenmiştir. Ancak yazar burada bir başka şekilde karikatürize eder kişilerini, sivil polislerin şapkalılarında ve kollarında “Sivil P.” yazan bantlar bulunmaktadır. Hepsi de birbirlerinin dediklerini tekrar eden bu kişiler, tek tipleştirilmek istenen bir toplumun temsilcileridir. Barışın ve mutluluğun gerçekleşmesi için çaba sarf edenlerin önündeki engelleyicilerdir onlar” (Akarkan 2013, 118). “Sınırlarda adlı oyunda barış çiçeği için yapılan her şeyi yiyip içen ve bir türlü doymak bilmeyen İnekler, oyundaki tüm düzeni bozan engelleyicilerin en çarpıcı temsilcileridir. Barış çiçeği için getirilen suyu içtikten sonra liflerden yapılan gölgeliği de yiyerek hedeflenen düzenin aksamasına sebep olan bu oyun kişileri, bir çeşit düzen bozucu olarak sahnedeki yerlerini alırlar” (Yolcu 2017, 82). Diplomat adı verilen oyun kişileri ise sermayedarların çıkarları doğrultusunda çalışmaktadırlar ve toplumun refahı için mücadele eden kişileri birbirlerine düşürürler.

Çıkarıcı Diplomatların amacı topluma hizmet etmekten ziyade sermaye sahiplerinin çıkarlarını ve imtiyazlarını geliştirmektir: “II. Diplomat: (Öteki Diplomata göz kırpar.) Gelin baylar; tahta perdeyi çiçeğin üstüne yıkmak isteyene ne yapmamız gerek toplanıp konuşalım... I. Diplomat: Evet... Evet... Bir toplantı yapalım. III. Diplomat: Öyle... Hele bir konuşalım... Konuşalım... II. Diplomat: Konuşuruz... Alt toplantı... Üst toplantı. Alt komisyon... Üst komisyon... Oldu... Olmadı... III. Diplomat: Olmazsa bir nota göndeririz... II. Diplomat: O da olmadı bir ultimatom... I. Diplomat: Bir de gözdağı...” (Ağaoğlu 2005, 172-173).

Baskıcı Sivil polislerin en önemli görevi halkı baskı altına almak ve sindirmektir: “II. Sivil P.: Kiminle konuştun? I. Sivil P.: Ha? Çocuk: Motel müşterilerinden biri efendim. (Kâğıttan uçak yapmaya koyulur) II. Sivil P.: Niye burada olduğumuzu haber verdin?” (Ağaoğlu 2005, 137).

Açgözlü Sermaye sahiplerini temsil eden simgesel bir figür olarak inekler asla doymak bilmezler ve daima daha fazlasını isterler: “Kadın:... Hepsini yemişler. Biraz gölge olabilirdi... I. İnek: Su mu çıkarıyor? II. İnek: Su çıkarsa iyi... III. İnek: Hiç kanmadım... I. İnek: Hiç doymadım... Kadın: Defolun! (Haykırır) Defolun!” (Ağaoğlu 2005, 157).

Oyunbaz "I. DİPLOMAT: Her ne kadar durum böyle görünüyorsa da, öyle de görünmüyor değil olması olamayacak gibi de görünmemekle beraber kısa sürede bir görüş birliğine varılmasının çarelerinin araştırılması göz önünde tutulabilir. ERKEK: Efendim? II. DİPLOMAT: (Öteki Diplomatlara göz kırpar.) Gelin baylar; tahta perdeyi çiçeğin üstüne yıkmak isteyene ne yapmamız gerek, toplanıp konuşalım... I. DİPLOMAT: Evet... Evet... Bir toplantı yapalım. III. DİPLOMAT: Öyle... Hele bir konuşalım... Konuşalım... II. DİPLOMAT: Bir olmazsa bir daha toplanırız... I. DİPLOMAT: Konuşuruz... Alt toplantı... üst toplantı. Alt komisyon... üst komisyon... oldu, olmadı..." (Ağaoğlu 2005, 172).

Benzeşen Sivil polisler her açıdan birbirlerine benzerler ve birbirlerini taklit ederler: "I. SİVİL POLİS: Bak bana! II. SİVİL POLİS: Bana bak! III. SİVİL POLİS: Bak bize! Söyle!" (Ağaoğlu 2005, 133).

Şüpheci Sivil polisler topluma mensup olan her bireye şüpheci bir gözle yaklaşır: "I. SİVİL POLİS: Söyle!.. ÇOCUK: Evet. Bakın, bu en dehşet uçanı! (Kağıttan bir uçak fırlatır.) II. SİVİL POLİS: (Ötekilere) Dikkat! (Hepsi gerilirler.) III. SİVİL POLİS: Nedir bu?" (Ağaoğlu 2005, 134).

Buyurgan "I. SİVİL POLİS: Defteri göster! (Çocuk bir defter uzatır. Kadın odasında, pencerenin önünden ayrılır. Yine telefonun başına gelir. Yine resepsiyon numarasını çevirir. Resepsiyonda zil çalar. İki Sivil Polis deftere kapak/anmışlar, üçüncüsü kapı önüne gitmiştir.)" (Ağaoğlu 2005, 136-137).

Sorgulayan "II. SİVİL POLİS: Niye bizim burada olduğumuzu haber verdin? (...) II. SİVİL POLİS: Ne istiyormuş? (...) I. SİVİL POLİS: (Ötekine) Bazı kadınlar da yani, ha?" (Ağaoğlu 2005, 137-138).

Kaynakça

Ağaoğlu, Adalet. *Toplu Oyunlar III*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2005.

Akarkan, Serdar. «*Adalet Ağaoğlu'nun Tiyatrolarında Yapısalcı Eleştiri Uygulaması*.» Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2013.

Atalay, İrfan, ve Ayten Er. «*OLUŞUMSAL YAPISALCILIK BAĞLAMINDA "SORUNSAK KAHRAMAN" VE "DÜNYA GÖRÜŞÜ" KAVRAMLARI: BERNARD-MARIE KOLTÈS'İN BATI RIHTIMI (QUAI OUEST)*.» HUMANİTAS 1, no. 2 (2013): 27-47.

Yolcu, Emre. *Adalet Ağaoğlu'nun Tiyatroları*. Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.